

Ажам туһунан ахтыларым олодум балачча эрдэтээд кэмигэр сыһыаннаахтар. Үлэтигэр төһө да түбүктээбин үрдүнэн миэхэ олус элбэх бириэмэтин аһыра. Балдыар күннэрбэр куруутун аттыбар баара, илиилэрбин сымнаҕастык, сылаастык имэрийэрэ.

Быһа холоон түөрт-биэс саастаахпар Бүлүү куоратыгар олорубуптут. Бастаан утаа квартирабыт суоҕа, кэнсилээрийэ олорубуптут. Арааһа, ити сылларга сыһыаннаах өйдөбүллэрим түүл курдук чаҕылхайдар: өрүс, күн, "ыллыыр" кумах, аҕабытын кытта сөтүөлүүрбүт.

Оскуолаҕа үөрэнэр сылларбар төрөппүттэр мунньахтарыгар мэлдьи сылдьара, үөрэххэ ситиһилэрбинэн куруутун интэриэһиргиирэ. Дьокуускайга да, Москубаҕа да театрдарга өрүүтүн сырытыннара. Минигин тулуурдаах буоларга ииппитэ. Балыктыырыгар илдьэ барара, бырдахтар үүйэ-хаайа саба түстэхтэринэ: "далбаатаныма, тулуй, кэлин киһилэри билиэн суоҕа," диэрэ.

Уулуссаҕа билэр дьоннорун көрсөн уһуннук кэпсэтэрэ. Совнаркомҥа уонна обкомҥа үлэлир кэмигэр минигин аттыгар илдьэ сылдьаары дьыһэ хаалларбат этэ, кабинетыгар уу-чуумпук олоорум. Дьонно көмөлөһөр түгэни буларын сөбөбүн. Намҥа биир билэр эмээхсинэ баара. Онно сорор-сотору көмөлөһөрө. "Эбээҕэ эһиитэ илдьэн биэр," - диэн соробор минигин ыгара.

Дьон үөрэнэригэр баҕарара, иһиги ыраабынан аймахпыт төгүрүк улаайах Д. М. Сивцев уонна Г. А. Зинокуров үөрэхтэнэллэригэр көмөлөспүтүн өйдүүбүн.

Оскуоланы бүтэрэрбэр дүөгэлэрбин кытары Омскайга ыа хаһаайыстыбатын институтугар иирэргэ тиксиппит. Ол ыаллыбатаҕа. 1951 - 1952 сс. Москубаҕа обкомнар бастакы секретардарын курстара ыгытталыбыта, ажам онно минигин илдьэ барбыта. Тимирязев аатынан тыа хаһаайыстыбаннай академияҕа иирбитим. Биһигини, бастакы курс студенттарын «хортуоппуй остоһунугар ыһыппытара, онно луннук сылдьыбыппыт. Ажам мин испар олус долгуяра, уопсайга отор-сотору кэлэн ыыгалаһар ыт.

Мин культурнай киһи буола улаатарбар дуулуһара. Театрдарга үгүстүк сылдьарбыт, столица кэрэ-бэлиэ миэстэлэрин барыларын көрдөрбүтэ. Минигин кытта олорор биир дойдулаахтарым ажам кэлэрин

АЖАМ ҮТӨӨ, ЧИЭННЭЙ КИҢИ ЭТЭ

олус сөбүлүүлэрэ, үөрэллэрэ. Москубаҕа студенттар землечестволарын үмүрү тардара, киһээ аһылыктаах бырааһынньыктары тэрийэрэ.

Кэккэлэһэ тапталаах уонна болжомтолоох ажам баар буолан студенческой олоххо кэбэҕэстик киирибитим. Ажам оннообор историяҕа уонна политэкономикаҕа хонтуруолунайдарбын оңорорбор көмөлөһөрө.

1952 сыл сэттинньи 7 күнүнээҕи демонстрация өйбөр чаҕылхайдык ицэн хаалбыт. Таһырдыа тымныы уонна ыраах сири хаамыахха наада диэн ажам минигин илдьэ барымаары тымныытын Сталины көрүөхпүн баҕарабын диэн модьуйсубутум, барсыбытым. Дьолго, Сталин баара, кинини көрөр кыахтаммытым.

Иккис курска үөрэнэ сылдьан эргэ тахсыбытым, студенттар уопсайдарыгар олорубуптут. Ажам

командировкаҕа кэллэр эрэ биһиэхэ өрүү сылдьара. Бэйэм олохпор араалдьыйан ажам билсэр уонна сибээстэхэр дьонугар улахан суолта биэрбэт этим. Кини М. К. Аммосов дьыэ кэргэнигэр сылдьарын өйдүүбүн. Биһигинэн нөдүөлээн Г. Башаринна үс төгүл харчы бэрдэритэ, арааһа, атыттар билбэттиннэр диэн "Васяҕа биэриң" диэрэ.

Биирдэ биһиэхэ бэчээттэтэ сурук биэртэ, мин санаабар, Суслов аатыгар, саха суруйааччыларын туһунан Г. П. Башарин диссертациятын өйөөбүт этэ.

Дьоннор кыһалҕаларыгар хаһан да аккаастаабакка көмөлөһөрө, чиеһинэй буоларга, илиини араарбакка үлэлиргэ үөрэтэрэ.

Бэйэтэ олус чиеһинэйэ. Маннык түбэлтэ буолбута. Москубаҕа командировкаҕа кэлэ сылдьан гостиницаҕа тохтообутугар кэлбитим, ханна эрэ бараары тэриминиппит. Ажам таңныахпар диэри алара баар маҕаһыңҥа сырыт диэн көрдөспүтэ. Тугу эрэ атыыласпыппар продавец бэйэтин ыһылааһаһыттан ордук харчыны биэрбитэ. Ажам хонугар тахсаммын көр оңостон кэпсээбиппэр тутатына харчыны төннөрөрбөр модьуйбута.

1954 сыллаахха Дьокуускайга кыыспын Ринаны аҕалыбытым, ажам биһигини портка көрсүбүтэ. Үөрэнэр буолан Москубабар төннүбүтүм. Ажам субу-субу суруйара, онон кыыспыт хайдах хаампытын, ханнык тыллары саңарбытын, хас тиистэммитин барытын билэрбит.

1956 сыллаахха "Якутсельстройга" үлэли сылдьан биһиэхэ тигэх төгүлүн сылдьыбыта.

Миэхэ тигэх суругар маннык сүбэлээбитэ: "... республикаҕа бурдук проблемата устулунна. Петя төрөөбүт дойдутугар (Бурятияҕа) үлэли бар". Өлөрүн туһунан биһиэхэ биллэрэри боппут этэ - мин сессиялаабым.

Мин өйбөр-санаабар ажам олус бэрээдэктээх, үтө уонна чиеһинэй киһи, тапталаах аҕа быһыытынан үйэм-сааһым тухары ицэн хаалбыт.

Клара Ильинична
ВИНОКУРОВА,
Өлүөхүмэ к.

СНИМОККА: И. Е. Винокуров кыыһын уонна күтүөтүн кытта.